

Spis treści

SYLWIA PANEK, KATARZYNA SADKOWSKA	
„Literatura jest sprawą niuansów”	9

IRZYKOWSKI O MŁODEJ POLSCE W DWUDZIESTOLECIU

RADOSŁAW OKULICZ-KOZARYN	
W gościnie i u siebie. Karol Irzykowski w „Skamandrze”, „Ponowie” i „Kro- kwiach”	17
Dyskusja: Stosunek do witalizmu – znaczenie czasopism literackich dla Irzykowskiego – antycyganeryjny Klub Konstrukcjonalistów we Lwowie (1910–1914) – filmowe plany upamiętnienia córki Irzykowskiego – Basi . .	32

KONRAD NICIŃSKI	
Irzykowski w kręgu Skamandra	37
Dyskusja: Rola gniewu jako emocji u Irzykowskiego – różnice w modelu klerkizmu J. Bendy, Irzykowskiego i B. Hamvasa – polemika Irzykowskiego z W. Grubińskim z 1927 roku – retoryczny i osobisty charakter wystąpień Irzykowskiego uznanych za antysemityczne	55

MARCIN JAUKSZ	
„Więcej bajki niż bajronizmu”. Karol Irzykowski, Stanisław Przybyszewski i egotyczna historia literatury w dwudziestoleciu pisana	63
Dyskusja: Irzykowskiego projekt kulturowej historii literatury – młodopolskie urlopy od literatury dwudziestolecia – szczerość i autentyzm – niemieccy mistrzowie (i inni) – krytyczne wchodzenie w swe młodopolskie korzenie – teoria gestu	86

KRYTYK I AWANGARDA

TOMASZ BOCHENŃSKI

Irzykowski – prekursor Witkacego, broń Boże – poprzednik 103

Dyskusja: Kategorie Blooma „lęku przed wpływem” i „prekursorstwa” w badaniu literatury Europy Środkowo-Wschodniej – „pieprz” i miara w polemice

Irzykowski – Witkacy – asceza jako kategoria wspólna 119

MAŁGORZATA GORCZYŃSKA

„Dobre wiersze” i niedobre „wierszeta”: Irzykowski o Leśmianie 129

Dyskusja: Leśmian i Irzykowski prywatnie – Leśmian „awangardzista”? – recepcja *Łąki*: Irzykowski i jego kontynuatorzy – wrażenie estetyczne *versus* analiza literacka 145

AGNIESZKA KWIATKOWSKA

„Okazja do samookreślenia”. Julian Przyboś wobec Karola Irzykowskiego w dwudziestoleciu międzywojennym 151

Dyskusja: Przyboś wobec młodopolskich idei – Irzykowski a druga awangarda – nowatorstwo i wartość awangardy – Przyboś o Irzykowskim po II wojnie światowej 167

DOROTA HECK

Zmysły Irzykowskiego. Krytyk międzywojnia i reprezentant trzeciego pokolenia Młodej Polski wobec problemu reprezentacji doznań zmysłowych (rekonesans) 183

Dyskusja: Sensualizm *versus* intelektualizm – monizm *versus* dualizm – stosunek do awangardy – kino a inne sztuki: analogie – Irzykowski wobec teatru jako widowiska – seksualność (źródło doznań) w *Pałubie* – ból jako narzędzie (samo)poznania 198

RECENZENT TEATRALNY I FILMOWY

DOBROCHNA RATAJCZAKOWA

Karol Irzykowski w teatrze dwudziestolecia i o teatrze dwudziestolecia . . 217

Dyskusja: Polemiki krytyka teatralnego – anachronizmy? – awangarda teatralna – Irzykowski wobec Leona Schillera – meandryczność i dygresyjność – gra aktorów – rola reżysera 235

MAŁGORZATA RADKIEWICZ

W kręgu dziesiątej muzy. Refleksje Karola Irzykowskiego i teksty krytyczne Andrzeja Własta o sztuce filmowej 241

Dyskusja: Kino jako substytut teatru? – Irzykowski a Feliks Kuczkowski – Irzykowski a Stefan Grabiński – film a kultura popularna – kino nieme a kino dźwiękowe – film a ruch	261
---	-----

WERONIKA SZULIK

„Byłem raz w kinie...” – Karol Irzykowski wobec kina popularnego w latach dwudziestych XX wieku	273
---	-----

Dyskusja: Krytyk literacki <i>versus</i> filmoznawca – przyjemność i analiza – widz <i>versus</i> teoretyk – kino jako instytucja – Irzykowski a Stern – o aktorstwie i kadrowaniu – aksjologia filmoznawcy – aktualność recenzji Irzykowskiego – kino a literatura	292
---	-----

DIALOGI I POLEMIKI Z POLSKIMI ŚRODOWISKAMI KULTURALNO-POLITYCZNYMI LAT TRZYDZIESTYCH XX WIEKU

PAWEŁ RAMS

„Piła marksistyczna” na sądzie idealisty, czyli niełatwe relacje Karola Irzykowskiego i lewicowej krytyki literackiej w dwudziestoleciu międzywojennym	315
--	-----

Dyskusja: Przemoc symboliczna w polu literackim – cechy literatury proletariackiej sformułowane przez Irzykowskiego – stosunek do socjalizmu, komunizmu i ZSSR – wpływ Brzozowskiego na Irzykowskiego rozumienie socjalizmu	332
---	-----

MATEUSZ CHMURSKI

Niebyła debata o niedojrzałości kultury: Karol Irzykowski wobec Tadeusza Boya-Żeleńskiego	343
---	-----

Dyskusja: Modele literatury francuskiej u Boya i niemieckiej u Irzykowskiego – polityczny aspekt krytyki humoru – motywy walki z obłudą Irzykowskiego i Boya (według Irzykowskiego)	357
---	-----

AGATA ZAWISZEWSKA

„Królewski łachman” i „pomnik elity warszawskiej”. Rekonstrukcja nienapisanej książki Karola Irzykowskiego o Polskiej Akademii Literatury	367
---	-----

Dyskusja: Irzykowski a filozofia niemiecka – Akademia i szkoła – Irzykowski o przekładzie – PAL: teoria <i>versus</i> praktyka – plagiat akademika – neuroza i biblioteka	395
---	-----

O KLERKIZMIE IRZYKOWSKIEGO

KATARZYNA SADKOWSKA

Klerk odrzucony. Irzykowski w międzywojennym Lwowie 415

Dyskusja: Irzykowski jako „Polak z rezerwą”; rola fascynacji kulturą niemiecką w przyjęciu takiej roli – europejskie tło prowokacyjnych wystąpień antysemitów Irzykowskiego – polityczny portret krytyka 446

MACIEJ URBANOWSKI

Spór niedokończony. O Karolu Irzykowskim i Janie Emilu Skińskim 461

Dyskusja: Modele klerkizmu – widma Brzozowskiego – *Rodzina Słonimskiego* jako tło – „pałubiczne punkty wstydlive” – „merytoryzm” kolaboracji? – „pantragizm czynu” 486

JAKUB BECZEK

Klerk w meandrach antysemityzmu 493

Dyskusja: Polski model klerkizmu i jego odmiany – intymna judeolatRIA Irzykowskiego – wątki dotyczące Żydów i żydowskości w twórczości Irzykowskiego – modernistyczny i estetyczny (artystowski) charakter kompleksu Żyda 519

KONRAD NICIŃSKI

Irzykowski w poszukiwaniu klerka 531

Dyskusja: Klerk w świetle rękopisu fragmentu książki pt. *Instrumenty i instytucje klerkowskie* – pacyfizm Irzykowskiego w latach trzydziestych – wątek quasi-religijności i stopniowania szczerości – Stefan Kołaczkowski jako klerk – cechy klerka według Irzykowskiego 544

SYLWIA PANEK

Samotność klerka 551

Dyskusja: Okrucieństwo i czułość – afirmacja i konfrontacja – jękanie się i norma – anachronizm czy prekursorstwo? – źródła optymizmu i nadziei 567

Bibliografia 581

Indeks nazwisk 593